

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 „ — „
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 12 frt — kr.
 Negyedévre 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 27.

Horoszkóp.

Nem akarunk rossz vicczet csinálni azzal, hogy mikor itthon becsukják az egyik nemzeti színházat, a Sándor-utczában, Budapesten megnyitják a másikat. Hiszünk benne, hogy ismét komolyan lehet venni parlamentünket.

A téli nagy gabalyodáskor olaj és víz össze vegyült, azóta a csendes állás folytan kezd ismét szét válni.

A függetlenségi pártból tisztára magára maradt ez a rész, mely hiuvá tette a legerősebb küzdelmet, nevetségessé a legkomolyabb erőfeszítést, és a kassai kosár után babér alig fog teremni az Ötvös-féle Bánffyba oltott frakció számára.

Jól van ez így. A politika ugyanis hazard játékká fajult, legalább hamis kártyával ne játszó senki.

A néppárt szintén tisztul. Turbulens tulzó elemeit lerázta magáról s több higgadtsággal foglalkozhat programjának komoly pontjaival.

A kormánypárt egyelőre még marad. Mandel Pál ugyan keblére ölelte az elárult 48-as eszméket, de ezek úgy sem állnak jól Mandel Pál jámbor kebelén, s így van rá remény, hogy leteszi őket újra. Tisza és társai világért sem lépnek ki, hisz az egész párt marasztalja őket, meg aztán nincsenek is társak akikkel kilépnének. Példa rá Bánffy, kiért még Tisza sem lépett ki, pedig mintha némi obligóban lettek volna együtt. Hanem azért ki fog jutni e klikk a kormány-pártból az esés törvényénél fogva.

A legmagasabb polczon volt e klikk a pártban, aztán némi polczot kapott még, aztán közönséges párt tagok lettek, aztán kezdik kifelé tessékelní őket a pártból, aztán . . . Nem, ők nem fogják ott hagyni a pártot, hisz ez meg vagyon már írva, hanem majd ott hagyja őket a párt. A Tiszák bukása pedig, a kéz kezét mos politikájának bukását jelenti.

Ilyen horoszkópot lehet össze állítani a ma született parlamentről. Igen jó konstellációja van a csillagoknak, jogosan reméllünk.

Valóban ideje is már, hogy a mindenki által ismert, de muszájból türt politikai hazugságok végképpen lekerüljenek a napi rendről.

A külpolitika ege zavarosabb. Oda át a művelt nyugaton még mindig késhegyig harcolnak a pártok. Egyik mindent akar kapni, a másik semmit sem akar adni s most szorgosan keresik azt a szerencsés kezű férfit, aki ilyen alapon kiegyeztesse a pártokat.

Bajoson fog az sikerülni, s akkor!? Magyarország új éra előtt áll. Az osztrák alkotmány szervezet bomlása sokkal előre haladottabb, semhogy hosszabb időre kigyógyítható volna. Ha pedig bomlik valami, ott keres abroncsot a gazda, ahol kap.

Megtisztult, erős parlament itt, bomladozó, dühöngő pártok és népek ott, ez a helyzet bel- és külpolitikában. Ha most sem esik a monarchia súlypontja Magyarországra, akkor nincs egyéb hátra, mint egész súlyunkkal vessük magunkat az események közé mi.

Ez is természetes procedura.

De bennünket nem annyira a kül-

politikai sikerek ingerelnek, mint a belügyi reformok. Itt csengnek bongnak fülünkbe a főherczeg és a miniszterek beszédei, hogy a magyar föld a magyaré. Ez az egészséges magyar belpolitika.

Szemünk előtt utazgatnak a miniszterek. Egyik a nemzetiségek, másik az ipar központjai között, ez nyomtalanul nem fog végződni és itt a nemzet újból feleledt bizalma a parlament iránt, ez nem fog csalódní.

Csak hónapok előtt is ásitott a nemzet a pártok obstrukciója idején s ami a halál jele, alig lehetett egy csöppnyi közvéleményt nyilvánulásra hozni a legnagyobb kérdésekkel szemben.

Ma érdeklődve várja a nemzet, politikai vezér férfainak szavát s a közvélemény önkényt nyilvánul egy egy beszéd után. Ez a közvélemény ébersége az erő, a hatalom, mely szárnyat ad a jóért küzdő politikusknak és agyon nyomja az önérdékükben settenkedőket.

Jó jelben indul, jót hozzon az új parlamenti ülészek.

P—y.

A holnapi ülés.

Az országgyűlés mindkét háza holnap tartja a hosszú nyári szünet után első ülését. Az ilyen első ülések rendszeren csak formálisak szoktak lenni. Az elnök felolvassa az elnapolást, azt a királyi kéziratot, mely annak idején az országgyűlés elnapolásáról és újból való összeüléről rendelkezett. Azután megteszi jelentéseit és evvel vége az ülésnek. A képviselőház holnapi ülése azonban a szokástól eltérőleg nagyon mozgalmasnak ígérkezik. A függetlenségi párt két tagja *Olay* Lajos és *Ötvös* Károly

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Reggeli szürkület.

Irta: Stella.

A fenyvesekkel körített szikla óriások közékelt erdélyi kis fürdőben még minden csendes volt. Az óra pedig már közel járt a négyhez s a napok óta felhő takart szürke ég most tisztán, kéken terült el fölötté, a hegyek mögül kiemelkedő nap tüzes sugarai mohón szívták fel a növényeken gyémántokként csillámló harmatot és a kies fürdő homokos utai ennek daczára néptelenül tátongtak. A nyaraló közönség már-már hozzászokott a késői felkeléshez, egy hosszú hét óta szobájukra voltak utalva, a folyton szakadó sűrű hideg esőben csak az ment ki, akinek feltétlenül kellett mennie. Aztán meg az este nagy dárídót csaptak, a kurasalon csak egy csegett-bongott a lányok asszonyok hangos jókedvű kacajától. Előbb tánczoltak a Major Elek művészi zongora játéka mellett s mikor az kidült, társasjátékokat játszóttak. A tizenkettőt rég elűtötte, mire csendes lett minden. Az eső csak úgy zuhogott, az eget olyan sűrű felhő fedte, hogy a haza siető közönség napok multával sem mert szép napfényes időre gondolni.

Major Elek bár fáradt volt, nem tudott elaludni. Hiába huzta takaróját fölére, hogy

az eső tompa koppanását ne hallja, hiába csukódtak le az ólom nehézségű pillák, az enyhet adó álmom nem jött szeméire. Folyton maga előtt látta azt a mosolygó bájos baba arcú leánykát aki forgatta a kotta lapjait s a kinek boldogságtól ragyogó szemei haragos villámokat szórtak azon ifjú felé, a ki tánczra hívta, de mennie mégis kellett, megsérteni senkit sem szabad. Még most is fülébe csengtek a lányka bosszus szavai, »valósággal összeesküdtek e'lenem csak azért, hogy maga mellett ne lehessek, kérem hagyja már abba a játékot.« Szegény gyermek, de korán kell a csalódás keserű gyömlését megízlelned, sóhajtá — de mit tegyek, mit tehetek én? Egy haldoklóhoz fűzzem annak a viruló gyermeknek életét? Nem soha! Inkább most ábránduljon ki. Holnap beszélek vele. Ez az elhatározás aztán megnyugtatta. Elaludt. Mikor azonban az óra négyet ütött, felébredt. Korán van még — gondolta s tovább akart aludni, de a sűrű függönyön is átszűrődő napsugár láttára örömmel ugrott fel.

Végre itt lehet hagyni a szobát — kiáltá vidáman s gyorsan öltözködéshez fogott.

— Kati — mondta a csemetésére elősiető szobalánynak — úgy látom, hogy Hegyesi nagyságúék is ébren vannak már, menjen át kérem s mondja meg, ha egy nagyobb sétát akarnak tenni, megvárom őket.

— Igenis kérem, megyek.

Istenem csak Lotti néni is jönne, — gondolta Major — hogy én Emmával előre mehetnék.

A szobalány pár perc mulva visszatért. A nagyságúék tisztelik a nagyságos urat s azt üzenik, azonnal készen lesznek — jelentette.

— Mind a hárman jönnek? — kérde Major.

— Igenis mindnyájan.

— Jól van, köszönöm Kati — elmehet.

Major kinyitotta az ablakokat s mohón szívtá a betóduló üde tiszta levegőt. Körülötte minden csendes volt, csak egy közeli fán ülő vadgalamb szomorú bugása, a lágy szellő által mozgásba hozott fák titokteljes susogása hallatszott. Az a vadgalamb a párját siraitta bizonyára a fák pedig vésztevőleg susogták át egymásnak az esetet. Egy pillanatra fájó érzés nyilalt át szívéen. Annak a madárnak a sorsa ugy hasonlított az övéhez. Az ő párja még meg van, most készül elhagyni. De hát miért is kell neki őt tulajdonképen elhagynia? — kérdezte önmagától, most már talán milliomodszor. A beteg szervezet mintha felelni akart volna a lélek e kérdésére tompa köhögés rázta meg az ifjú testét. A nehéz harc hallatára, mit az erős fiatal test a gyilkos kórral folytatott, besietett a szobalány.

— Parancsol egy csepp vizet, vagy tejet Nagyságos ur?

ugyanis már a holnapi ülésen szóba akarják hozni a Hentzi-szobor falavatását. Először a napirend előtt akarnak felszólalni, azután akkor, a mikor az elnök felolvassa a beérkezett kérvényeket, a melyek elégtételt kérnek. Olay Lajos is indítványozni fogja, hogy ezekről a kérvényekről előzetesen, legkésőbb tizenégy nap alatt jelentést tegyen a kérvényi bizottság, a kérvényeket pedig nyomban a jelentések benyújtása után tüzze ki a Ház napirendre. Nem hisszük azonban, hogy a felszólalni kívánó képviselők ezt a szándékukat teljesíthetik, de ha mégis megmaradnak a mellett, úgy a dologból valószínűleg élénk hárszabály-vita lesz. A felszólalásnak mindkét formáját ugyanis a Hárszabályok alapján meglehet támadni. A holnapi napirend első tárgya ugyanis a királyi kézirat felolvasása. S míg a kéziratot fel nem olvassák, ipso faktó nem szólalhat fel senki, a mikor pedig már felolvasták, nem lehet »napirend előtt» felszólalni, mert hisz a felolvasás már a napirend egyik tárgya. A kérvények benyújtásánál pedig szintén kifogásolhatják a tervezett felszólalást, mert a hárszabályok úgy rendelkeznek: hogy a felolvasott kérvények felolvasatlanul a kérvényi bizottsághoz tételnek át. A kérvény ez előzetes tárgyalására a bizottság időnkint jelentést terjeszt a Ház elé. Az elnök a hárszabályok eme rendelkezéseit valószínűleg úgy fogja értelmezni, hogy a kérvények bemutatásánál semmiféle vitának, vagy felszólalásnak helye nem lehet.

A holnapi ülésen hír szerint a miniszterelnök is fel fog szólalni, hogy a Házat legközelebbi munkarendjére nézve tájékoztassa.

Ez alkalommal nyilatkozni fog az osztrák helyzettel kapcsolatos kérdéstről is, hogy ezáltal elejét és élet vegye az eziránt tervezett felszólalásoknak. A miniszterelnök hír szerint ki fogja jelenteni, hogy semmi ok sincs arra a fellevésre, hogy a delegációk megválasztása Ausztriában akadályokba fog ütközni.

Az osztrák válság.

Bécs, szept. 27.

A válság egyre tart és ma is ugyanabban a stádiumban van, melyben tegnap este volt. A válság azonban mindenesetre már közelebb

van megoldásához, a mennyiben az eddig nagyon zavaros helyzet tisztázódni kezd. *Liechtenstein* herceg missziója ugyanis már véglegesen meg-hiusultnak tekinthető. *Liechtenstein* kabinet-alakító tervét két momentumra alapította: arra, hogy a nyelvrendeletek megszüntetésével kedvébe járjon a németeknek és arra, hogy a cseheket a miniszteriumban való erős képvisellettal és egyéb bőséges kompenzációval biztosítsa róla, hogy az új miniszterium a jobboldal gondolkodása szerint, a szlávság szellemében fog kormányozni. A baloldalon jól tudják, hogy a megoldásnak ez a módja csak fokozná a zavart és a németek egyik előkelő politikusa ezt nyíltan ki is jelentette herceg *Liechtenstein*nak. A mellett még utólagosan kitudódott, hogy a csehek kedvéért a nyelvrendeleteket egészen nem vonták volna vissza. Olyasformát terveztek ugyanis, hogy a nyelvrendeleteket formálisan megszüntetik, de azután rövid idő múlva a nyelvkérdést ismét rendeleti uton, a cseh nyelvnek, mint hivatalos nyelvnek újabb megállapításával szabályozzák. Azt hitték, hogy az új-cseh klub beleegyezik az ilyen formális engedménybe. A delegációt pedig a nyelvrendeletek formális megszüntetése és az új nyelvrendeletek kibocsátása közé eső időben választották volna meg, természetesen csak akkor, ha a németeket rá lehetett volna bírni a megoldás elfogadására.

Mindezek a föltevés, mint a hogy *Liechtenstein* herceg által folytatott tárgyalások során kiderült, nem váltak be. *Liechtenstein* sem a jobboldalnál, sem a baloldalnál nem talált támogatást, így tehát jobbnak látta, ha letesz a további, — amugy is sikertelen fáradozásról.

Most már az is biztos, hogy parlamentáris miniszterium a jelen pillanatban nem hozható össze és hivatalnok-miniszteriumot fognak kinevezni, mely a németek felé fog hajolni és azok parlamenti uralmát elő fogja készíteni.

A miniszterek verbuválása folyik, de nagy titokban. Van vagy tíz verzió, de aligha egy is autentikus. Nincs azonban kizárva, hogy a nap folyamán rendben jönnek a listával.

Döntés azonban mára nem várható, mert a császár ma Rainer főherceg és az összes

miniszterek kíséretében Berndorfba utazott, hogy jelen legyen a Krupp Arthur telepén létesített munkásszínház megnyitásánál.

Ő felsége csak holnap tér vissza és a mennyiben időközben a korona bizalmasan elkészülnek a miniszterlistával, megtörténhetik, hogy a kormányválság holnap délelőtt véget ér, amennyiben akkor neveztetnének ki az új kormány és fogadná a császár Thun gróftot bucsu-audenciájában.

Nagyvárad virilisei 1900-ban.

A városházán már összeállították Nagyvárad város 1900. évi legtöbb adót fizetőinek névsorát s az igazoló-választmány két napig tárgyalta a névjegyzéket.

A tárgyalások során Huzella Gyula, Steiner M. Albert, Kunz Gusztáv, Mihelyi Pál, Janky József, Farkas Izidor, Bognár Sándor, Kugler Albert, Czegléd Sándor igazolták kereskedelmi és iparkamarai tagságukat és így adójukat kétszeresen számították.

Bottó Ferencz, Pallay Lajos, dr. Döry Ferencz, Rothmann Jakab, dr. Munk Béla, Molnár Lajos, dr. Sonnenfeld Zsigmond, Harmathy Károly, Szahländer Károly, Sal Ferencz, Rádl Ödön, dr. Vári Szabó Béla, Némethy Károly, Mihelyi Adolf, dr. Kazay Kálmán és Heringh Sándor bemutatták okleveleiket s így adójuk szintén kétszeresen lett számítva.

Diamandy Miklóst, mivel házát eladta, a virilisek közül törölték.

Az igazoló-választmány által megállapított legtöbb adót fizetők névsora a következő:

Rimanóczy Kálmán	3494.25
*Németh Károly	2081.28
*Bottó Ferencz	2045.40
Andrényi Lajos	1792.96
Lévay Zsigmond	1657.81
Mayr Sándor	1650.45
Diósi Lajos	1577.04
Deutsch K. J.	1301.—
*Rendes Vilmos	1286.28
Munk Jakab	1268.90
Bartsch Sándor	1238.—
Oláh Ferencz	1200.60
*Rádl Ödön	1107.80
Hillinger Lipót	1104.05
*Dr. Munk Béla	1082.—
*Dr. Kazay Kálmán	1054.70
*Harmathy Károly	1010.36

A férfi tagadólag rázta fejét. Kati részvételt nézte a szép szálas barna fiatal embert, kinek feje fölött lebegett a Damokles kard. Ez sem lesz öreg ember, morgogta kifelé menve.

Major kihajolt az ablakon s gyönyörködött a természet pompájában. Milyen szép is a világ — gondolta — s neken mindezt nemsokára itt kell hagynom. És a halál gondolatára nem borzadt meg, arczán elégedettség, nyugalom honolt. Hja, ehhez korán hozzá szoktatták őt, a korai elköltözés gondolatát ugyszólván belenevelték. Micsoda ellentét! A viruló tavasz, melyet a halál, az elmulás fenyeget. A fényözönben pompázó természet, a napsugár, örvendő pillangó, virág nem feledtették, de növelték bus hangulatát, tudta, érezte, hogy ő mindezt csak kevés ideig élvezheti.

A szemben levő nyaraló egyik emeleti ablakának függönye megmozdult, karcsu fehér ujjacskák lebbentették fel, de csak egy pillanatra. Major feszülten figyelt, de hiába, a karcsu fehér ujjacskák tulajdonosnője még nem jelent meg. Még öltözik. És az ifju szemei áthatoltak a sötét függönyön, látták a lánykát, a ki szépíti, cziczomázza magát, hogy még szebb legyen, hogy még jobban tetszék neki. Most lassan emelkedni kezdett a függöny. Majornak egész lelke a szemeibe gyűlt. Előbb egy karcsu rózsaszín felhőbe burkolt derék látszott, majd mindig jobban és jobban kiszélesedett a vállig, aztán a hófehér gömbölyű egé-

szen szabadon hagyott nyak. A szemlélő türelmetlen mozdulatot tett, a leány észrevette és várakoztatta egy kis ideig, majd hirtelen rántással egészen felhuzta a redőt. A nap arany kévéi oda özönlöttek, glóriát vonva a gyönyörű szőke fej köré. Az ifju szinte megtáborodott, ilyen szép még sohasem volt ez a leány.

— Ni hogy bámul — hangzott át az Emma ajkairól — mintha még soh'sem látott volna! No mit áll még ott, jöjjön hát, indulunk.

Major mintha nehéz álomból ébredt volna, fáradtan ment le az utra, hol a hölgyek már vártek reá. A kölcsönös üdvözlések után el is indultak.

— Miért van ma olyan szentimentális hangulatban? — kérde a leány, miután kissé előre siettek, hogy a hátul jövők ne hallják a beszélgetést.

Az ifju nem felelt, nézte a napsugárban tündöklő homok szemeket.

— Mondja mi baja van? Nem aludt talán? — Nem; alig egy órát szunyókáltam, az sem adott pihenést.

Akkor hát miért jött ki, most talán elaludt volna.

Dehogy! nem birtam tovább a szoba levegőjét; hát maga jól aludt?

— Oh igen. És olyan szépet álmodtam, hogy szinte rosszul esett abba hagynom.

— Akkor hát minek kelt föl?

— Anyám mondta, hogy maga üzent...

és... és annak az álomnak azt hittem, a valóságban folytatása lesz, de maga ma olyan rossz kedvű.

Major keblét mély, hosszú sóhaj dagasztá. Szegény gyermek — gondolta — nem is sejtéd, mint fogja a rideg valóság azokat a te rózsás álmaidat semmivé tenni.

— Beteg talán — kérde Emma aggódva, — olyan sápadt, mondja az Istenért, hol fáj?

— Emma mi pihenünk. A régi helyre mentek? — hangzott a távolból a kísérő anya szava.

— Igen anyám — felelt — csak pihen-jetek, a nagy kőnél megvárunk.

Az ut most sűrű fasorban vezetett. A lombokon még nem hatolt keresztül a napsugár, a homok egész nedves volt. Nagy, szinte ijesztő csend mindenütt. A leány üde, rózsaszínbe burkolt alakja merő ellentétet képezett a fák sötét vad színével. Céljukhoz egy másik szebb ut is vezetett s a leány kérdően függő szeméit kísérőjére.

— Csak maradjunk ezen az uton — felelt a férfi — ha ugyan akarja.

— Nekem mindegy. Hanem mondja hol fáj?

Major merően nézett maga elé, harczott saját magával s mikor a leány megérintette a vállát s ismételve unszolta feleletre, szó nélkül szívére tette a kezét.

— Oh ezt én meggyógyítom — szölt s hizelegve fonta karját az ifjuéba.

Papp György	1028.74
*Dr. Mihely Lajos	997.72
Weiszlovits Adolf	993.50
*Pekánovits Imre	961.52
*Dr. Sonnenfeld Zsigmond	857.16
*Molnár Lajos	956.04
*Farkas Izidor	947.42
*Kugler Albert	933.16
*Kunz Gusztáv	889.26
*Nyíri György	877.—
*Bognár Sándor	875.38
*Steiner M. Albert	867.—
Knapp Sándor	866.65
Léderer Dávid	846.66
Poynár János	806.76
Óváry Sándor	793.45
Weinberger Jakab	788.76
Dr. Kutiák Ágoston	755.78
Aufricht Mór	737.35
Sonnenvirih Bernát	726.64
*Czegléd Sándor	674.04
*Rothmann Jakab	663.86
*Huzella Gyula	661.46
Löblé Henrik	657.62
*Szűts Sámuel	641.72
Füchsl Emánuel	630.75
Moskovits Mór (Velence)	614.30
Deutsch Simon	608.50
*Mihely Adolf	587.72
Wöber János	585.85
*Mihely Pál	584.38
Müller Salamon	569.10
Ifj. Ullmann Izidor	563.25
Sebestyén Lajos	557.67
*Heringh Sándor	549.74
Incze Lajos	549.04
Dr. Vári Szabó Béla	526.46
*Pallay Lajos	515.74
Balogh Döme	507.85
*Dr. Döry Ferenc	499.70
Ifj. Kohn Sámuel	497.—
*Sal Ferenc	481.46
*Janky József	474.46
*Szähländer Károly	456.78
Mandel Adolf	443.10

(Az adóösszegek frt és kr.-ban vannak ki-tüntetve. A *gal jelzetek adója kétszeresen van számítva).

A névsort 15 napi közszemlére teszik ki máttól kezdve, s az esetleges észrevételt a névsor ellen az irodaigazgatónál kell benyújtani.

Erre nézve a következő hirdetményt bocsátotta ki a polgármester:

Hirdetmény.

Nagyvárad város legtöbb adót fizető bizottsági tagjainak az igazoló-választmány ál-

tal 1900. évre megállapított névjegyzéke a városi irodaigazgató hivatalos helyiségében f. évi szeptember hó 28-tól folyó évi október 12-ig bezárólag közszemlére kitétetett.

Ezen idő alatt a névjegyzék bárki által megtekinthető s az ellen nem állani felelősségek a bíráló választmányhoz beadhatók.

Nagyvárad, 1899. szept. 27.

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Színházi beszámoló.

A kolozsvári Nemzeti Színház igazgatósága a társulat végleges eltávozása előtt beküldte hivatalos jelentését az 5 havi működésről. E jelentésben számszerű adatok vannak felsorolva az előadott darabok számáról, az előadott újdonságokról — műfaj szerint, — a vendégszereplésekről és végre az előadások látogatottságáról. Ez adatok alapján hü képet kapunk az egész évad sikeréről és épen ez adatok képezhetik hü illusztrálását annak, a mit tegnapi számunkban irtunk a szini évad eredményéről. Közöljük e hivatalos jelentést a következőkben:

A kolozsvári országos Nemzeti Színház 1899. május hó 3-tól szeptember hó 28-ig 170 előadást tartott a nagyvárad szinkörben és pedig 146-ot bérletben, 1-et általános bérletszűnetben és 23-at félhelyárakkal délután. Az intendatura 2 jótékonyezélu előadást engedélyezett, (»Iparosok menháza« és »Izr. Jótékony Nőegylet«), melyek a humanus egyleteknek szépen jövedelmeztek.

Színre került ez idő alatt 106 mű; és pedig 48 eredeti 68-szor, és 58 idegen 102-er. Műfaj szerint adatott:

16 dráma, tragoedia (5 eredeti, 11 idegen) 19-szer. 14 szimű (6 eredeti, 8 idegen) 18-szor. 16 vigjáték (6 eredeti, 10 idegen) 23-szor. 12 bohózat (6 eredeti, 6 idegen) 23-szor. 8 opera (8 idegen) 19-szer. 13 operette (1 eredeti, 12 idegen) 33-szor. 15 népszimű (15 eredeti) 15-ször. 3 életkép (1 eredeti, 2 idegen) 7-szer. 6 tündér-és néprege (5 eredeti, 1 idegen) 9-szer. 3 dramolette (3 eredeti) 4-szer.

Ujdonság színre került 25, és pedig 12 eredeti és 13 idegen; névszerint: Aranylakodalom 5-ször, Fekete vér 1-szer, Halókocsik ellenőre 3-szor, Himfy dalai 5-ször, A baba 8-szor, Henschel fuvasos 2-szer, Piroska és a farkas 2-szer, Mozgó fényképek 3-szor, A mosoly 1-szer, Rózsátövis 2-szer, A teknős

béka 2-szer, Sziklához lánczolt királyleány 2-szer, Carmen 5-ször, A végrehajtó 3-szor, Az élet álom 1-szer, A Gyurkovics lányok 6-szor, Családi örömök 1-szer, A Sárdi-ház 2-szer, Utazás egy apa körül 5-ször, A királyné apródja 1-szer, Megtorlás 1-szer, Robinsonok 1-szer, Az unatkozó király 3-szor, Sulamith 5-ször, Fehér csikó 3-szor.

Vendégszerepeltek: Ujházi Ede 4, Örley Flóra 4, Góth Sándor 4, Szathmáry Arpád 4, Németh József 9, Fenyvesi Emil 4 estén keresztül.

A 170 előadásra eladatott összesen 93740 jegy, a melyből esik: Drámára 10833. Sziműre 9778. Vigjátékra 11002. Bohózatra 13794. Népsziműre 10412. Operára 10190. Operettre 16113. Életképre 4552 Tündér-és néprege 7066.

Meg kell még emlékeznünk e helyen a súlyos veszteségről, mely E. Kovács Gyula — nagy tragikusunk — halálával nemcsak a kolozsvári Nemzeti Színházat, de az egész magyar színészetet a legmélyebb gyászba borította.

Ezzel bevégezve tisztunket, hü képét adtuk 5 havi működésünknek, melyben a rendelkezésünkre álló eszközökkel igyekeztünk minden jogos igénynek eleget tenni; hogy ez mennyire sikerült — arra feleljen meg e kimutatás.

Nagyvárad, 1899. szeptember 27.

A kolozsvári orsz. Nemzeti Színház igazgatósága.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park nyitva minden vasár- és ünneppnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Október 1. Papszentelés d. e. 7 órakor a székesegyházban.

Október 1. Kiskereskedők gyűlése.

* Október 6. Az aradi 13 vértanu kivégzetésének 50 éves fordulója közeledik. Az ország városai majd mind küldöttségeket menesztenek az Aradon lefolyó nagy gyászünnepre, csak Nagyvárad város tanácsa nem tesz semmi intézkedést, hogy Nagyvárad is képviselve legyen a gyászünnepeken. Különbön felhívja az iskolaszéket, hogy intézkedjék, hogy október 6-án az iskolákban az előadások szüneteljenek; a gyásznapról emlékezzenek meg a

— Ha úgy volna, de . . . csak még nagyobb sebet üt rajta.

— Én? . . . én . . . ütök sebet a maga szivén? hát . . . nem szeretem eléggé?

— Sőt épen azzal, hogy szeret.

Emma kihuzta karját a ifjuéből; s a még pár percz előtt boldogságtól ragyogó szemek megtelek könnyekkel.

— Azzal, hogy szeretem, azzal sebzem meg a szivét — ismétlé . . . nem értem . . . nem értem . . .

Megmagyarázom azonnal — szólt most Major összeszedve magát — hallgasson meg nyugodtan s igyekezzék megérteni azt, a mit el akarok beszélni, maga okos leány.

A leányka tágra nyilt szemekkel hallgatta, szivét sajátos balsejtelem szorította össze.

— Kezdje hát — unszolta most.

— Volt egyszer egy leány és egy fiatal ember, Kálmán és Teréz. Szerették egymást már gyermek korukban, Kálmán bármilyen kitűnően megtanulta is a lecczkéjét, nem tudta azt elmondani, ha eszébe jutott, hogy Teréz azt még nem látta, a leányka ugyanolyan mértékben viszonozta a fiucska érzelmeit; az uzsonnája nem esett jól, ha azt Kálmánnal meg nem oszthatta, a játék nem lehetett mulatságos, melyből ő hiányzott.

— De hát mi köze ennek a mesének mi hozzánk?

— Kérem csak legyen türelemmel, majd eljutunk oda is. A kis városban, a hol a két

gyermek növekedett, szinte közmondássá vált ez a nagy ragaszkodás.

— Szépek voltak? — kérde a leány.

— Oh nagyon, a leány szőke mint maga, nagy lelkes kék szemekkel, piros pozsgás ke-rek baba arezczal, nyulánk karcsu termettel.

— És a fiu?

— Az barna volt, magas, erős, izmos gyerek, valóságos vasgyuró, tüzes, szinte vad tekintettel, szilaj heves természetel. És hogy tudott az az óriás bánni azzal a gyöngge, szőke leánnyal, mennyi gyöngédség, mennyi szeretet volt a szemében, a hangjában kifejezve, ha ránézett, ha hozzászólt! A leánynak egy tekintete, egy érintése lecsillapította legféltelenebb kitérésai közepett. Az a hatalmas érzelem nem változott persze akkor sem, mikor Teréz hajadonná, Kálmán pedig férfité növekedett. A fiu odahagyta a hosszadalmas jogi pályát s huszonhárom éves korában megesküdött szive választottjával, oda-dobta fényesnek ígérkező jövőjét — mert való-ságos lángész volt — s elment művelni azt a pár hold földet, amit egyik nagynénje öröksé-gül hagyott reá. Izzadott keményen, hogy családjának a szükségést megszerezhesse. Házasa-guk a lehető legboldogabb volt. Az anya a leggyöngédebb, leggondosabb a világon, az ötödik gyermek születésénél betegeskedni kezdett és két évi szenvedés után a gyilkos tuberkuló-zis elragadta szerető férje s gyermekeitől.

— Szegegy asszony! — és mi lett a gyer-mekekből?

— Az apa éjét nappá téve dolgozott ér-tők és fel is nevelte őket, de csak 20—24 éves korukig, ekkor a szomorú örökséget mind megkapta s hosszabb rövidebb szenvedés után követte az anyát.

— Istenem de borzasztó! És egy gyer-mek sem maradt?

— De igen még van, ez érte el a leg-magasabb kort.

— És az apa?

— Az fárad, dolgozik, hogy azt az egyet megmentse legalább magának.

— Hány éves a fiu, vagy lány az az egy?

— Fiu, most 25 éves. Ez a legszeren-csétlenebb valamennyi között, mert le kell mondani a boldogságról, szomorú öröksége egy szőke kékszemű angyal birását teszi lehet-telenné.

— Emma elsikoltotta magát. Kinos sejt-elem fogta el.

— Istenem — szólt a leány kis idő mulva — mondja, hogy ez csak mese, hogy az az egy az az utolsó nem maga.

— Bár tehetném, — válaszolt szomoruan és szavai igazolására tompa, göresös köhögés tört elő kebléből, mely verejtéket csalt sápadt homlokára.

tanítók a növendékekhez intézett beszédben s a növendékek saját felekezetük templomaiban vegyének részt a gyászistentiszteleteken.

* **Nagyvárad a párisi kiállításon.** A jövő évi párisi világiállításon a magyar városok közül több részt vesz s a fővároson kívül egyik-másik nagyobb áldozatot hoz, hogy méltóan legyen képviselve a világtárlaton. Nagyvárad szintén részt vesz a kiállításon, de bizony nagyon szegényesen, azzal a két különben értékes és érdekes zászlóval, a melyet a század első tizedében ajándékoztak a nagyvárad és nagyvárad-olasz polgári katonaságnak s a gróf *Bhédey* Lajos levelét, a melylyel a lobogókat küldte. Egyéb nem lesz kiállítva Nagyváradról. A két lobogót ma küldik fel Budapestre, a honnét a kiállítási magyar kormánybiztos fogja Párisba küldeni.

* **Tömeges bírói kinevezés.** A hivatalos lap tegnapi száma újból igen sok igazságügyi kinevezést hoz. Bíróvá s albíróvá körülbelül harminczan lettek kinevezve. A nagyvárad törvényszékére ezen kinevezésből egy esik, amennyiben *Buday* Antal táblai tanácsjegyző a nagyszalontai kir. járásbíróvához albíróvá lett kinevezve.

* **Kegyeletes ünnepély.** B.-Ujfalu közönsége október 1-jén, vasárnap kegyeletes emlékezettel ünnepli meg egyik fáradhatatlan bajnokának az oly korán elhunyt Vass Jenőnek emlékét. Elévülhetetlen érdemeinek megörökítésére az általa létesített belső óvodára emléktáblát helyeznek el s azt október 1-jén d. u. 3 órakor megfelelő ünnepélyességgel leplezik le. Az emlékbeszédet dr. Reichenberger Fülöp mondja; ezután leplezik az emléktáblát, miközben az óvoda növendékek hazafias dalokat énekelnek és verseket szavalnak. N. Varga Mózes az »Emlékhangok« című költeményt szavalja el. B.-Ujfalu közönsége magát tiszteli meg ezzel az ünnepélylyel, mert bebizonyítja, hogy a közügyek terén üdvösen működő férfiak érdemeit nemcsak megbecsüli, hanem érettük hálás is. Vass Jenő igen tevékeny és munkás polgára volt B.-Ujfalunak, melynek anyagi és szellemi érdekeit kiváló tapasztalattal és sikerrel szolgálta; kisdudóvodát alapított, a sárréti takarékpénztár, a sárréti nőegylet alapítása neki köszönhető, az ipar meghonosítása érdekében sikerült kiállítást rendezett; Bessenyei György sirját P.-Kovácsiban ő kúatta ki és országos ünnepélylyel szép sírkövel jelölte azt. Éveken át szerkesztette a »Sárrét« cz. hetilapot, mely által hathatósan előmozdította közhasznú eszméit és törekvéseit Szóval: derék, érdemes polgár és hazafi volt, kinek emlékét hasznos tettei és alkotásai tartják fenn.

* **Palásthy püspök temetése.** Kedden délután helyezték örök nyugalomra *Palásthy* Pál püspök holttestét Esztergomban, általános részvétellel, mert az elhunyt püspök egyike volt legjótékonyabb főpapjainknak. A kanonoki lakásból *Palásthy* püspök holttestét átszállították a bazilikába és ott helyezték ravatalra. A gyászszertartásra megjelentek a káptalan, az érseki udvar, a szeminárium és a többi tanintézetek tanárai és növendékei, a megyei és városi hatóságok képviselői, a társadalom előkelőségei és a hívek ezrei. A holttestet a bazilika kupolája alatt maga a bibornok-hercegprímás szentelte be nagy asszisztenciával, mire megindult a temetési menet, melyet *Sulyánszky* Antal nagyprépost vezetett. *Palásthy* püspök holttestét a bazilika kriptájában helyezték nyugalomra, hol a nagyprépost még egyszer beszélt a koporsót. Esztergomból je-

lentik, hogy *Palásthy* püspök régebben elkészített végrendelete értelmében általános öröksévé az esztergomi egyházmegyét tette meg, összes arany és ezüstkészletét, valamint készpénzét pedig, Péterfillér czimén, a pápának hagyományozta.

* **Tízezer forint a vízkárosultaknak.** Ő Felségének legújabb jótékonyágáról ad hirt a hivatalos lap legutóbbi száma. E szerint ő Felsége a Magyarországon az árvíz által leginkább károsultak részére *tízezer forintot* adományozott saját pénztárából.

* **Uj katonalelkész Nagyváradon.** Dr. *Belopotoczky* Kálmán tábori püspök *Andrássy* Péter katonai s. lelkészt Boszniából Nagyváradra helyezte át. *Andrássy* új állomását már el is foglalta.

* **Pályázat.** A nagyvárad törvényszék elnöke Tenkén egy irnoki állásra pályázatot hirdet. A pályázat két hét múlva jár le.

* **Honvéd-önkéntesek vizsgája.** Tegnap a déli vonattal utaztak fel a várad honvéd önkéntesek Budapestre, a tiszti vizsgára. Váradon négy honvéd-önkéntes volt, mind a négy káplár. A vizsgálat ma kezdődik s szombat estig tart. Az eredményt vasárnap fogják kihirdetni.

* **Reform a vasuti ügykezelésben.** Még meg nem erősített hírek szerint, amelyekről érdekességük miatt tudomást kell vennünk, a magyar királyi államvasutak 11,000 kilométert meghaladó hálózatának ügykezelését egész új alakra akarják fektetni. E terv szerint négy egyenlő hatáskörrel felruházott igazgatóságot létesítenek Budapesten, Kolozsvárt, Kassán és Zágráb városában; beszüntetik az összes üzletvezetőségeket és a mai forgalmifőnökségek nagyobb részét a mainál jóval nagyobb hatáskörrel ruházva föl, forgalmi felügyelőségeket létesítenek és ahol ilyeneket nem állítanak föl, a forgalmi kirendeltségek lépnek a forgalmi főnökségek helyére. Így Nagyvárad várhat a vasuti üzletvezetőségre.

* **A legújabb őrmesterek.** Tegnap este a Fő-utca legfeltűnőbb helyein feltűnően csörmpölő hosszú kardok hetykélkedtek, egy csoport feltűnően »extrába« öltözött vitéz hadfi oldalán. Minden további kérdezősködés nélkül rögtön kitalálta mindenki, hogy a hangos kardok boldog tulajdonosai a hadsereg legfrissebb őrmesterei, a kik most egy éve még szomoruan dudolták, hogy: »Októbernek első napján meg kell rukkolni.« Ma pedig ők a világ legboldogabb és legbüszkébb emberei. Egy hosszú, fáradságos, tanulással töltött önkéntesi év után most aztán élvezhetik a hosszú kardok édes zenéjét — három napig, azután lesznek, a mik voltak, akadémiára (nem) járó jogászok, békés hivatalnokok. A vizsgák eredményét tegnap tette közzé a 37. ezred napiparancsa. Őrmesterekké lettek a következő rangsorban: *Krüger* Aladár, *Halász* Lajos, dr. *Molnár* Jenő, *Rácz* Fülöp, *Friedrich* Róbert, *Morgenstern* Móricz, *Suciu* Traján, *Czuczor* Vilmos, *Friedrich* Adolf, *Altmann* Albert, *Déry* Endre, összesen 11. Nem állotta meg a vizsgát 6, betegség miatt visszalépett s januárban tesz vizsgát 3. A megbukottak közül azonban többet szabadságot fognak, úgy, hogy jövőre nagyon kevés képviselője lesz a hadsereg legszomorúbb típusának: a másodéves önkéntesnek. Mindenesetre örvendetes jelenség ez különösen a mi ezredünknel, hol tavaly tudvalevőleg az önkéntesek fele visszamaradt második évre. Így aztán bizalommal nézhetnek a szolgálat elé a most bevonuló ujoncz önkéntesek, remélve, hogy mához egy évre ők is feltűnően csörgethetik feltűnően hetyke kardjaikat a Fő-utca legfeltűnőbb helyein . . .

* **Egyházzenei kongresszus Pécsen.** A Magyar Czeccilia-Egyesületnek megkezdődött a közgyűlése Pécsen. A közgyűlésen egy vidékről, mint magáról Pécsről a Czeccilia-Egyesületnek számos tagja vett részt. Előző este a katolikus kör fényes termeiben ismerkedési estély volt. Az ünnepségeket szent mise előzte meg. A közgyűlést Bogisich Mihály czimzetes püspök nyitotta meg. Felolvasta Hetey Sámuel

levelét, melyben a püspök kiment magát meg nem jelenéséért. Jelenleg bérmláouton van. Bogisich megnyitó beszédében arra utalt, hogy azon száz és száz egyesület közül, melyek hazánkban a tudomány, művészet és emberbaráti czélok előmozdítására szolgálnak, az egyesületnek alig akad párja, tekintve annak célját. Az egyesület eszményi célja az egyház két-ezer éves bölcsőjénél először megcsendült egyszerű üzenet nélküli éneket, mely az első keresztények lelkébe bevésődött, nevelni, gondozni, terjeszteni és ápolni. Előző 30 évvel kezdtek Németországban az ugynevezett elvilágiasodott egyházi zenét a templomból kiltani s e törekvés hullámai hazánkba is eljutottak. A megnyitó beszéd után Kucsera József h. igazgató tett jelentést az egyesület működéséről és fejlődéséről. Bogisich Mihály elnök indítványára a kongresszus Vasary Kolos hercegprímást, mint az egyesület védnökét, valamint Hetey Sámuel pécsi és Mailáth Gusztáv gróf erdélyi püspököt táviratilag üdvözölte. Ezután Mayer Károly székesfehérvári apátkanonok olvasta fel a »Kántor-könyv szerkesztéséről« című nagyterjedelmű értekezését a kongresszusi tagok feszült figyelmére és élénk érdeklődésére. A kongresszus Haller Jenő indítványára kimondta, hogy a munkálatot az egyület költségén kinyomatja és ennek szellemében fogja a »Kántor-könyvet« megszerkeszteni. A kongresszus tagjai délután a belvárosi orgonát és az Angster-féle orgonagyárat tekintették meg. Délben disztrakoma volt ugyancsak a katolikus kör termeiben. A közgyűlést folytatják.

* **A főgimnáziumi zeneegylet.** A prem. főgimn. zeneegylete a f. isk. évre ismét megalakult, buzdulva a tavalyi matinékon elért nagy sikerein. Elnöke: *Grexa* Lóránd tanár. Pénztárosa: *Fleischer* Béla VIII. Ellenőr: *Fehér* Adolf VII. Rendes tagok: *Aliquander* Ödön VIII. *Fehér* Adolf, *Fleischer* Béla, *Voit* Ervin, *Voszka* István, *Váli* Péter, *Waldmann* Géza, *Aliquander* Kálmán VII., *Paskutz* Mircse VII., *Waldmann* Iván III., *Frankó* Sándor III., *Raffay* Ágost IV., *Lukács* I. Béla IV., *Lukács* Endre III., *Leipnik* Gyula IV.

* **Tizenhárom katona halála.** Lublin városból egy borzasztó szerencsétlenség hírént jelentik. Nem messze a várostól egy a hegynek fölhaladó, főként vasuti sinekkel megrakott tehervonatnak nyolcz kocsija a többtől elszakadt s a meredek hegyről belerohant a Bielovszky-ezred egy századába, amely éppen a pályatest építésével volt elfoglalva. Tizenhárom katona rögtön meghalt, tizen életveszélyes, huszonkilenczen könnyebb sérülést szenvedtek. A vizsgálatot megindították.

* **A nadabi jegyző.** A falu pennája, a kiről szó van, azt cselekedte és pedig Arad megyében, amitől manapság sokan nem riadnak vissza s amit szintén Arad megyében, *Krivány* János is megcselekedett. Sikkasztott. Hogy egy jegyző a község és mások pénzét elsikkasztja, pláne Arad megyében, abban valami különös szenzáció nincs, mert azon a vidéken az ilyen eset nem egyszer fordul elő. Az azonban már arad megyei specialitás, hogy a sikkasztók nagyuri lábon élnek, a pénzzel dobálóznak, a költségekkel feltűnést keltenek, anélkül, hogy hamarosan a körmükre ütnének. *Krivány* János tizenöt esztendőn keresztül adta a nábobot, de fölöttesei nem néztek bele a pénztárba. *Zakariás* jegyző, mint valami kiskirály élt, ám senki sem érdeklődött, legalább hivatalosan, hogy a pénzt honnan lopja, vagy sikkasztja, bizonyosságul annak, hogy Arad megyében a hatszáz forintos tisztviselő évenként tízezer forintot szédobálhat, anélkül, hogy emiatt komoly gyanuba vennék. A nadabi jegyző, a megye legújabb sikkasztója és váltóhamisítója, előző három évvel még irnok volt s a legszegényebb ördögök közé tartozott. Mikor azonban Nadab község jegyzővé választotta, *Missits* György egyszerre az urat kezdte adni. Lovakat vett, hintót vásárolt s a saját uri fogatán beberándult szép Arad városába, ahol vigan költött. Hogy libériás kocsisa volt-e s hogy inast tartott-e, azt nem tudjuk, de igen

valószínű, hogy a látszatra sokat adott s hogy mint valami földesur mutogatta magát. Ez a virtuskodás s azzal együtt a sikkasztás is három esztendeig tartott, amely idő alatt üzemeit szemügyre nem vették. És csak három esztendő elmúltán sütötték ki rá, hogy sikkasztott. Tekintve azt, hogy Aradmegyében történt, a főszolgabíró dicséret illeti, amiért, hogy aránylag ily rövid idő alatt rájött a turpisságra, noha ez nem lehetett valami nehéz dolog, mert hát nyilvánvaló volt, hogy a jegyző legalább is hatszor annyit költött, mint a mennyit tisztességes uton megkereshetett.

* **Megint emberkinzás.** A csongrádi csendőrök egy lopással vádolt embert kegyetlenül megkínzottak, minek következtében a vizsgálat már meg is indult s a csendőröket letartóztatták. A vizsgálat szerint Mencser Lajost, mert vallani nem akart, a csendőrök rendkívül erősen befűtött vaskályha mellé állították, aminek következtében súlyos égési sebeket szenvedett. A kínzás akkor ért véget, mikor elájult. Ekkor a csendőrök megijedtek, föllocsolták és elbocsátották. A megkínzott ember négykézláb mászva ment haza, mert a lábán járni nem tudott. Csongrád községi elöljárósága Mencsert a kórházban ápoltatja s családja fönntartásáról is gondoskodik.

* **Nagy értékpapir-lopás.** A galicziai Sabori törvényszék vizsgálóbírája táviratilag értesítette a budapesti rendőrséget, hogy eddig ismeretlen tettesek nagy értékpapir-lopást követtek el. Az ellopott papírok a galicziai jelzálogbank által kibocsátott záloglevelek, 1860. évi 5 százalékos sorsjegyek, a galicziai jelzálogbank által kibocsátott 3 százalékos záloglevelek, a magyar jelzálogbank által kiadott 1880. évi sorsjegyek, osztrák vöröskereszt-sorsjegyek, osztrák összesen mintegy 15.000 korona értékben. A sabori vizsgálóbíró megküldte az ellopott értékpapírok jegyzékét is.

* **Mibe került »Fort Chabrol« ostroma?** Mig Guérin a Luxembourg-palotában levő csel-lájában ül, a hatóságok kénytelenek az ostrom-költségeket liquidálni. Minden katona naponként 1 fr. 50 ctm. czulágot kapott; már ez maga is 10.000 frankot tesz. Ehez járulnak a rendőrök, a tűzoltók czulágjai, a tiszték és rendőrtisztek díjai, körülbelül 20.000 frank. Minde költségek azonban jelentéktelenek a vendéglősök és kereskedők kártérítési igényeihez képest, melyekkel az illetők most föllépnek. Egy vendéglős az elvesztett jövedelem fejében egy napra 100 frankot kér és azt állítja, hogy összes vendégeit elvesztette, ami tesz — 80.000 frankot. Egy vendéglős így szól: »Házamban 17 szoba és lakások vannak. Igaz, hogy a rendőrség az egész vendéglőt kibérelte, de hogy adjam ki most a szobákat, melyekben rendőrök és katonák tányáztak? Követek 50.000 frankot.« Aztán jönnek a papirkereskedők, zöldségárusok, mézárusok, hentesek, pékek mind hasonló követelésekkel. Biztosítékul szolgálnak arra az esetre, ha Guérin elítélik, a ház, a gépek, 80.000 frank értékben, az egyéb nyomdaberendezés, mely 60.000 frankba került s Guérinnak lakásberendezése. De az esetleges árverésnél alig lehet számítani ez összeg tizedrésztére.

* **Ahol nincsenek levélbélyegek.** Levélbélyeggyűjtőket érdekelni fogja, hogy vannak államok, melyekben postaiértékjegyek nincsenek használatban. Ezek az államok: Liechtenstein hercegség, Andorra köztársaság Khiva khánság, Bocchára emírség, Oman szultánság, Marokko császárság, továbbá Tibet, Beludzsisztán, Britt-Uj-Guinea, valamint a Marokkóban Anglia, Franciaország és Spanyolország által fönntartott postahivatalok a világposta-egylethez tartoznak. Liechtenstein az osztrák, Andorra e spanyol posta alá tartozik. Khiva és Bokhara Oroszország hűbéres államai; Tibet Chinától, Beludzsisztántól és Angliától függ, Oman és Marokko pedig azokhoz az országokhoz tartoznak, melyeknek postájuk még egyáltalán nincs.

IRODALOM.

Üdvösség utja. Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) budapesti könyvkereskedés kiadásában felnöttebb katolikus leányok számára egy igen csinos kiállítású, képpel és színrajzokkal diszitett oktató és imakönyv jelent meg »Üdvösség utja« czimen. Szerkesztői Papánek Ferencz és dr. Zelliger Vilmos budapest-terézvárosi káplánok. A meglevő imakönyvek mellett az »Üdvösség utja« különálló feladatot teljesít. Először azért, mert nemcsak az ifjú lányok érzelmi világához és értelmi fejlettségéhez mért alakban adja elő az imákat, amire az egyetemes használatra szánt imakönyvek, sőt az ifjusági imakönyvek nem helyezhetek súlyt s így gyakran éppen nem felelnek meg a leányok lelki világának: másodszer és főképpen azért, mert az imádkozás bevezetéseképpen, mint áhitatra vezető kalauz, megismerteti a kath. leányokkal vallásos kötelességeiket, ekképpen hasznos kiegészítője, ismétlője a szükszavu hittannak és szertartás-tannak. Nyelve egyszerű és magyaros, ami nem utolsó dicséret, amidőn sok imakönyvben össze-vissza fordított, a magyar stílusztika ellen minduntalan vétő imákra találunk. Pedig csak az az ima szolgálhat igazán az imádkozónak épülésére, amit megért és átérez. Különösen fontos ez a növendékleányoknál. A csinos oktató és imakönyvet jó lélekkel ajánljuk a kath. vallásu szülőknek leányaik, a nevelő intézeteknek növendékeik számára. Az imákon kívül a közhasználatban élő kath. egyházi énekek szövegét is megtaláljuk ez imakönyvben. A szép kiállítású, kötött példány ára csak 1 frt 20 kr.

Igazságszolgáltatás.

Birói áthelyezés. Dr. Udvarhelyi Dezső derecskei kir. aljárásbíró Ó Felsege saját kérelmére eddigi minőségében Debreczenbe helyezte át.

Sajtóper. Négy hónapi szünet után a jövő szeptember 4-én ül újból össze a helybeli esküdtszék, a mikor is dr. Magdu Döme aradi lakos sajtóperét fogják tárgyalni. Az inkriminált cikk az aradi *Tribuna Populurában* jelent meg s becsületsértés miatt van a vád ellene emelve.

Október folyamán még egy sajtó tárgyalás lesz 25-én.

Mind a két tárgyalásra a negyedik évnegyed esküdtei vannak behiva.

Gyajtogató suhancz. Ingó vagyon rongálása miatt került a vádlottak padjára Fancz Nyisztor tizenhat éves paraszt suhancz. Az volt a vád ellene, hogy a mult télen felgyújtotta a szomszédjának, Laczikó Bálintnak egy boglya szénáját.

A fiu a csendőrség előtt tagadott, azonban a körülmények ellene voltak s így a fiu vád alá lett helyezve.

Tegnapra volt a fiu megidézve tárgyalásra. A tárgyalás elején a vádlott felmutatott egy községi bizonyítványt, amelylyel azt igazolta, hogy egy ember beismerte, hogy a kazalt ő gyújtotta fel. A törvényszék ezen bizonyítvány alapján a vádlottat fölmentette s elrendelte, hogy az iratokat az újabb vizsgálat megindítása végett tegyék át újból az ügyészségre.

Ennek azonban nem lesz foganatja, mert a tettes időközben elmebeteg lett s így nem büntethető.

Csongrádi pénzhamisítók. Az utolsó időkben észrevették Szegeden, hogy egy földmives ember, László Kis János feltűnően gazdagodik. Cyanus volt a dolog, de nem tudták megfejteni. Ugyanez időtájt kezdett szabadab-

ban lélegzeni Héjja Lajos is, a ki valaha híres legény volt Szentesen, de az egész vagyonát elpocsékolta. A szentesi fiatal gazda nagyon is költekező életet vitt, még futtatott is lovival a szegedi versenyeken. Az uri parasztokat szemmel tartotta a rendőrség s csakhamar nyitjára akadt a titoknak. Ujhegyi Mátyás vezette a rendőrséget nyomra, akit Bozsó J. szegedi koremsáros arra szólított fel, hogy szövetkezők néhányukkal, a kik között László Kis János meg Héjja is volt, — pénzhamisításra. Ujhegyi, miután a szegedi rendőrkapitánynak besugta a dolgot, szinteg belement a bankócsinálás tervébe s aztán a banda minden lépését elárulta.

A mult év elején, mikor már elérkezettnek látták az időt, a csendőrök házkutatást tartottak a Héjja-portán. A kutatás persze sikerrel járt. Találtak ugyanis a Héjja Ignáczné kamrájában egy czinkograf-gépet, Héjja Lajosnál meg különféle lemezeket, amelyek egyikére a százas bankó német oldala volt rávésve. Elkészült hamis pénzre nem akadtak, de ez is elég volt s összefogdosták a banda tagjait. Ezen az uton, részint szegediek, részint szentesiek, nyolczan kerültek törvény elé.

Amint a vizsgálatot befejezték, a budapesti törvényszék Kálmán Gergely bormérőt, László Kis János és Héjja Lajos földmiveseket, továbbá Bozsó János bormérőt pénzhamisítás kísérlete, aztán Borsi Sándor, Pardi Imre és Fekete Ignác marhakereskedőket s végül Podor István földmivest pénzhamisításra való szövetkezés miatt vád alá helyezte.

A budapesti bíróság Lenk kir. táblai bíró elnöklésével a végtárgyalást tegnapi tüzte ki a nyolcz vádlott ellen. Ítéletet azonban nem hozhattak, mert a védők közül dr. Liptay Kálmán szegedi ügyvéd nem jelent meg, Ujhelyi Mátyás kihallgatásához ragaszkodott. Dr. Hoffmann Arthur fővárosi ügyvéd pedig kérte az Osztrák-Magyar Bank meghallgatását arra nézve, hogy alkalmas-e a lefoglalt lemez hamis százasok készítésére. A törvényszék mindkét kérelmet helyén valónak találta és e végből elhalasztotta a tárgyalást.

A pörös Goldstein Számi. Körülbelül két éve annak, hogy Valentin Lajos színházi ügynök Halmai Imrének, az ó-budai szinkör akkori igazgatójának nagyon figyelmébe ajánlotta Goldstein Számit, a modern színműirodalom gyöngyét.

— De nem váltottam meg rá a jogot a főváros területére, — válaszolt Halmai.

— Baj is az — mondta Valentin. — Kövessy jó gyerek, majd kiegyezkedel vele valahogy.

Mínt hogy akkortáiban az ó-budai színház ugyancsak kongott az ürességtől s nagyon elkeltnél volna egy pár telt ház. Halmai hajlott a tanácsra. Előadatta a kitűnő művet hatszor s bevett rá, a mint az igazgató ezt maga bevallotta, 204 forint 93 krajczárt. Kövessyről azonban kisült, hogy a jószágot tulbecsülték, mert bepörölte Halmaid, szerzői jog bitorlása miatt, követelvén tőle 120 frt kártérítést. A törvény igazat adott Kövessynek s megítélte neki a 120 frt kártérítést, meg egy csomó perköltséget is. Halmai felebbezett, de a kir. ítélőtábla ma Debreczenyi Miklós bíró előadása mellett, helyben hagyta az elsőbíróság ítéletét.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: Dr. Járósy Kálmán.

2242. Singer Márton — Kohn József.

2260. Pankotai népbank — Zászló Partena és társa.

2285. Viktória takarékpénztár.

2294. Molnár Andrásné — Boeskey György és társa.

2321. Schwartz H. és társa — Ostreicher Sándor.

2366. Biharmegyei árvaszék — Nagy József és társa.

2377. Ifj. Klébinder Henrik — Szelle József.

2379. Balázs Gusztáv — Klein Ignác.

2380. Pap Demeter — Pintye Prekup.

2410. Mező Sándor — id. Bede István s. t.

Előadó: *Molnár Géza.*

2758. Simon Sándor lopás.

2737. Osváth Sámuelné sikkasztás stb.

2800. Mózsá Gézáné becsületsértés.

2801. Schvarcz Lázár és neje megvesztegetés stb.

3848. Koczój György s. t. gyilkosság stb.

2802. Mengye Péter s. t. testisértés.

2815. Furulyás Lajosné magánlaksértés.

5830. Balázs Istvánné lopás.

2831. Fekete Mihály lopás.

1852. Kállai Imre lopás.

2853. Varró Lajos s. t. testisértés.

Előadó: *Harmathy Károly.*

2725. Togyinka Tógyer uzsora.

2729. Davola Ödön testisértés,

2732. Nagy Imre testisértés.

2730. Pollmann József hamis eskü.

2742. Parse Vaszali vallás elleni vétség.

2765. B. Bakker János nyilvános rágalmazás.

2770. Zoltán Lajosné és társa vallás elleni vétség.

2781. Oláh János testisértés.

2798. Majláth Ferencz testisértés.

2806. Konyarik József és társa testisértés.

MULATSÁG.

Az iparos ifjak szüreti mulatsága.

Nagyban folynak a készülődések az iparos ifjaknak vasárnapi szüreti mulatságára. A rendezőség mindent elkövet, hogy a mulatság az idén is jól sikerüljön s hogy anyagilag minél többet jövedelmezzen, amennyiben a mulatság tiszta jövedelmét az elaggott iparosokmenházának adják. Már maga ez a szép cél is bizonyítja ugyan a mulatság sikerét, hanem azért a rendezőség is mindent elkövet a siker érdekében. Évégből rendkívül tartalmas s vonzó programot állított össze.

SZINHAZ.

Bódézárás.

Sulamith operával fejezték be tegnap az idei szüreti évadot s az öreg bódénak, mely annyi kapitálációt kiszolgált már, — az erőpróbája volt az tegnap este.

Már 6 órakor, mikor az esti pénztárnyitás volt, a földszintre, erkélyre és karzati számozott helyekre jegyet nem lehetett kapni, a páholyok pedig már két nappal az előadás előtt le voltak egytől-egyig foglalva. A ház tehát tisztelegesen el volt adva. A földszinten tömött sorokban ültek, a karzatokat vészes embertömegek szállották meg. Ilyen millieuban a szereplők is teljes ünnepélyességgel lépkedtek ki a jeruzsálemi kosztümökben s egyes jelenetek s felvonások után hatalmas éljenzés és tapsvihar tört ki.

Ez alatt pedig a »kis udvaron« számoltatták az egyes képeket és bizony sok idő telt el, míg mind a hét kép legördült, de végre még is csak legördült mind.

Nyitott faládák állottak a színpad bejáratánál, melybe bele rakosgatták az ünnepelt primadonna koszoruit, phantasie virágállványokat, lyrát, pálmákat, csokrokat stb., melyekkel tisztelői ez estén elárasztották. A díszítők azzal a

gyorsasággal csomagolták össze az előadásnál használt díszleteket, aminő gyorsan azt az egyes változásoknál szétrakni szokták s aztán még azt is elküldték a többi után.

Pár napja folyton szállítják társzekerek a sok díszletet és kellékeket a vasuti állomáshoz, hol mintegy 20 kocsit raktak tele.

A trónusoknak, fákknak, erdőknak, festett emeletes palotáknak, kék égboltoknak és komor fellegeknek, aranyos butoroknak igen sok bűmulója akadt és ez a nézés meglehetősen sok csalódást okozott.

— Hát ezt láttam én olyan csillogónak, fényesnek, hünek? Ezzel csaptak be engem minden este?

És sokan megbánták, hogy ismertebbek a színpadi hatás titkaiban, hogy egy kevés illúzió oda van örökre.

Az egyes szereplők, a mint elvégezték szerepeiket, sietve hagyták ott a színpadot hátra felé sem nézve a nevezetes faháznak, melyet már aligha lesz alkalmuk többet látni és színpadán játszani.

Az utolsó szereplő, a ki elhagyta a színpadot, nevezetes dolgot végzett. A színpadi bejárás mellett egy hosszú gyalult lécz van, melyen egyes rovátkákkal vannak jelezve az 5 hónap minden egyes előadása. Mikor egy tagja papirdarabbal leragasztotta az illető rovátkát. Az utolsó szereplő az utolsó rovátkát ragasztotta le. Melléje egy mozdony van pingálva körülötte leirhatatlan kinézésű adósokkal.

A társulat egész személyzete ma reggel 8 órakor fog gyülekezni s fél 9 órakor utazik külön vonattal Kolozsvárra.

Pör Szulamith miatt.

Veszedelem fenyegeti *Sulamithot*, mely Ó-Budán csodákat művelt, 100 telt házat csinált és most a Magyar Színházban van előadásra kitzúve. Kövesi Albert, az ó-budai színház igazgatója azt iratta ki a színlapokra, hogy a héber tárgyú opera zenéjét *Donáth* Ede karmester »*Davidsohn* után« irta. *Donáth* most szerzői jogbitorlás címén, *Gleichmann* ügyvédje útján pört indít a *Magyar Színház* ellen, kéri az ő szerzői minőségének megállapítását, a jogosulatlan színpadi előadások *betiltását*, a darabhoz készült jelmezek és tárgyak *elkobzását*, mert a mint a karmester állítja és bizonyítja, *Davidsohn* nevű zeneszerző sohasem létezett, tehát a *Sulamith* zenéjét sem írhatta. Ez a zene tőle, *Donáth* karmestertől való, a kinek tudta és beleegyezése nélkül rendelkezett *Kövesi* az ő szellemi tulajdonát képező darabbal.

Beöthy László a Magyar Színház igazgatója ez ügyre nézve a következő kommunikét adta ki:

Egy estlapon révén a mai lapokban az a hír terjedt el, hogy *Donáth* Ede, az ó-budai színház karmestere pörrel fenyegeti a Magyar Színházat s be akarja tiltani a *Sulamith* előadását, mert a daljáték zenéjét nem *Davidsohn*, hanem ő szerezte. Nem is szólna arról, hogy a daljáték egy eredeti zsidó hangjegyről, a melyhez *Donáth* úrnak semmi köze nem volt, alkalmam volt a Bárd Ferencz és testvére zenemű kereskedő cégnél látni s hogy magával ezzel a dokumentulissal be lehet bizonyítani, hogy *Donáth* úrnak a *Sulamith* zenéjéhez csak annyi köze van, mint bármely színházi karmesternek az általa dirigált zenéhez, a dolognak a Magyar Színházról és a daljáték ó-budai sikere után, *Kövesy* igazgató megbízásából és honorálására nagy zenekarra is hangszerelte a *Sulamithot*, ezt a partitúrát én *Kövesy* urtól, mint az ő

kizárólagos tulajdonát vettem meg s velem együtt több vidéki színgazgató. Használni azonban a partitúrát fájdalom nem használhattam, mert az nem volt fővárosi értelemben színházképes, hanem igenis kénytelen voltam *Fekete* József és *König* Péter urakkal áthangszereltetni. Így fog a daljáték holnap a Magyar Színházban színre kerülni. Világos ebből, hogy *Donáth* úrnak a Magyar Színházon semmi keresni valója nincsen, legfőleg *Kövesy* igazgató uron, ha ez nem fizette volna ki neki a karmesteri munkájáért járó összeget, a mi azonban az én tudomásom szerint szintén megtörtént. *Beöthy* László, a Magyar Színház igazgatója.

REGÉNY-CSARNOK.

A mátészalkai szinidény vége.

Irtá: E. Kovács Gyula.

5

Gerő barátom tehát szintén ott volt velem Görbe Mózsinál.

Ő tette, a mit én.

S én tettem, a mit ő.

Szégyen kimondani de igaz.

Ittunk.

Direktorunkat folytogatta a düh.

Végre türelmét vesztve, összeszidott mindkettőnk s levette magát egy kanapéra, elaludt.

Övé volt az utolsó ott maradt szekér.

Vele voltunk utazandók mind a ketten.

A többiek Isten tudja, hol jártak már.

Azonban ne méltóztassanak valami Istentől elrugaszkodott korhelynek képzelni.

Nagy, szent, fontos okom, vagy *Rózsa Sándor* szavai szerint, rettentő jussom volt nekem ez alkalommal Görbe Mózsinál oly sokáig mulatni.

Lebó Károly volt ott. Lebó Károly, egy szolgabírói hivatalnok.

25—26 éves fiatal, derék szál férfi.

Több kitűnő tulajdonai közt: gyönyörűen hegedült s mindig csak magyar nótákat. S különös csodaképen, mindazok voltak legkedvesebb nótái, a mik az enyimek is. Mintha egy lelkünk lett volna.

Azután társalgási szalon darabokban ő szokott volt kiöltöztetni bárónak, grófnak, herczegnek, már a mint hozta szerepem.

Magam ruhájában nem játszhattam egyebet koldusnál, vagy lumpnál.

Többi hivatalársai haza széledtek.

Ő állt, mint a szirt, szilárdul és jókedvvel.

Ott ültünk egy kerek asztal mellett. Ő, Cerő és én.

Gerő márszendergett, hol a szék karján, hol az asztalon.

Délutáni 6 óra lehetett!

Lebó egyszer abba hagyta kissé gyors beszédét, gondolkozik kissé, aztán kedélyesen vállamra üt:

— Tudod mit?

Eddig nem tegezett soha.

Boldog sejtelemmel függesztem rá tekintetem. Az következik-e most, mire annyiszor vágytam?

— Tudod mit? — szól — legyünk te s tu! Szeretlek kölyök! Pedig sokkal fiatalabb vagy, mint én. Rég szerettem volna már veled bizalmasan lenni, de kölyök vagy hozzám s nem érti azt más ember, hogy mi lakik te benned.

Megszólottak volna az idősebbek.

Társaim nem. De ezek a büszke Compossessorok, kik ide szoktak járni.

Szervusz fiu! felkaptuk poharunkat, megmozgattam Gerőt, öntudatlanul, némán koczcintott ő is, majd visszahajlott a helyére szendergett. Nem is sejtve, mily boldogság ért engem, hogy én Lebóval te s tu lettem.

— Na fiu, hát most mondd nekem valamit, a miből látni fogod, hogy igaz vagyok hozzád.

— Hát hiszen én nem kétkezem . . .

— Jó, jó! Hallgass csak!

(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

A király Ferdinánd fejedelemnek.

Bécs, szept. 27. A Neue Freie Presse jelentése szerint Ő Felsége a Szent István-rend nagykeresztjét adományozta Ferdinánd bolgár fejedelemnek. (M. T. I.)

A függetlenségi párt gyűlése.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.) A függetlenségi 48-as párt ma d. u. 6 órakor párhelyiségében értekezletet tartott, melyben kimondotta, hogy a Hentzi-ügyet a kérvényeknél fogja csak tárgyalni. A nemzelhez szózatot fognak intézni, hogy október hatodikán az ország minden részében requiemeket tartsanak s a Házban indítványozni fogják, hogy a képviselőház az aradi gyásznepélyen az elnökkel, a kormány egy tagjával küldöttéül képviseltesse magát.

Szociálista tüntetés.

Budapest, szept. 27. (Saj. tud. táv.) Az Andrassy és Kerepesi-uton a szociálisták nagy sétatüntetését rendeztek, melynél kezdetben csak a rendőrséget szidták, de később mind sürűbben hangzott:

— Le a vagyonosokkal!

A rendőrség a Népszínháznál lepte meg a tüntetőket s közülök mintegy 160-at elfogott.

A bolgár fejedelem a királynál.

Bécs, szept. 27. (Saj. tud. táv.) Ferdinánd bolgár fejedelem a királynak a Sándor-rendjelet adományozta a gyémántokkal.

A Dreyfus-ügy.

Páris, szeptember 27. (Saját tud. táv.) A *Matin* jelenti, hogy *Galliffet* hadügyminiszter éppenséggel nem szándékozik *Boisdeffret* és *Negriert* állásukba visszahelyezni.

Páris, szeptember 27. (Saját tud. táv.) *Jouast* ezredes, a ki a rennesi tárgyaláson a hadbíró elnöke volt, levelet irt a revizió-párti *Figaró*-nak, melyben nyilvánosan kijelenti, hogy ő volt a két bíró egyike, a ki a többi öt bíró ellen *Dreyfus fölmentése mellett szavazott*, mert meggyőződött *Dreyfus ártatlanságáról*. A levél mindenfelé szenzációt keltett.

Érdekes házasság.

Páris, szeptember 27. (Saját tud. táv.) A Dreyfus-ügy két üsmert szereplője *Mercier* és *Roget* tábornokok most közeli rokonságba jutnak egymással, a mennyiben *Roget* feleségül veszi *Mercier* leányát. Az esküvő hírét nagy érdeklődéssel fogadják.

A biztosítási törvényjavaslat.

Budapest, szeptember 27. Egyes lapok tegnap azt a hirt hozták, hogy az igazságügy-miniszteriumban szakférfiak közreműködésével anket tartatott a biztosítási ügy rendezéséről, szóló törvényjavaslat tárgyában. Ez a hír azonban nem felel meg a valóságnak. A biztosítási törvényjavaslat az első — Beck-féle — előadói tervezet és az arra vonatkozólag beérkezett szakvélemények alapján ez idő szerint még kidolgozás alatt áll s előreláthatólag a jövő hó elején fog teljesen elkészülni. Csak azután jöhet szóba a törvényjavaslat szövegének anket-tanácskozmány elé leendő terjesztés. (M. T. I.)

A spanyolországi zavarok.

El Ferrol, szept. 27. Tegnap este zavarások voltak, amelyek miatt négy embert letartóztattak. A nyugalmat ismét helyreállították. (M. T. I.)

Vegyes hírek.

Algir, szept. 27. A sivatagból érkezett jelentések szerint a Foureau-Lamy-féle expedíció Csadba érkezett. Az itteni főkormányzóság köreiben nem aggodnak az expedíció sorsa miatt.

Strassburg, szept. 27. Az első általános levéltáros-gyűléssel kapcsolatosan, a melyre számos résztvevő érkezett ide Németországból és Ausztria-Magyarországból, megnyitották ma a német történelmi és régészeti egyesületek szövetségének közgyűlését. (M. T. I.)

Török dolgok.

Filippopoli, szept. 27. Konstantinápolyi jelentések szerint ott némi nyugtalanságot kelt, hogy Funali Hilmi ismert ifju török pártvezér október 20-ára Brindisibe ifju-török kongresszust hívott össze. A meghívó azt mondja, hogy a kongresszus összehívását Menemed Ali egyiptomi herceg rendelte el.

Konstantinápoly, szept. 27. Magr. Ormanian örmény gregoriánus patriarka mind- eddig még nem jelent meg a patriarkátusban. A patriarka a től teszi függővé hivatalban maradását, hogy az örmény mészárlások óta érvényben maradt kivételes intézkedéseket megszüntetik és nem gyanúsítják többé polgári életében az egész nemzetet. (M. T. I.)

Swerdrup expedíciója.

Krisztília, szept. 27. Az Aftenposten című lap a Swerdrup-féle expedíciónak néhány augusztus 11-én Foulkefjordban kelt levelét közli, a melyet a Peary-féle expedíció hozott magával. E levelek szerint Swerdrup a Kane-medenczén át előre akar nyomulni, hogy a Robeson-csatornát elérje. Onnan szánón akar tovább menni. 1900. nyarán, vagy őszén visszajön az expedíció. Ha nem sikerülne addig előre hatolnia, csak a harmadik esztendőben tér vissza. (M. T. I.)

Bányamunkások sztrájkja.

Le Creusot, szeptember 27. Schneider bányatulajdonos beleegyezett abba, hogy a sztrájkolók megbízottjait fogadja, de azzal a kikötéssel, hogy csakis technikai és szolgálati kérdéseket fognak tárgyalni. Tegnap este a sztrájkolók Schneider kastélya előtt tüntetést rendeztek, miközben ilyen kiáltások hangzottak el: — Mondjon le!

Most történt először, hogy Schneider ellen a ki képviselő is, kiáltásokkal tüntettek. (M. T. I.)

SZERKESZTOI POSTA.

B. Gy. Belényes. A IV. o. kereseti adó megállapításának alapját kétségkívül a fél bevallása képezi. Ujabb időben az adóisztek mindent elkövettek, hogy emeljék az adót s e célból megpróbálják máshonnan szerezni értesülést az adófizető fél jövedelméről, pl. a lelkészknél a kongruaösszeírásból. Tessék fellebbezni az igazságtalan kirovás ellen, ha még nem késő. Az élelmezést is beszámítják ujabbban, de nem tetszésük szerint, mert a királyi (főkegyuri) leirat a kongruabizottsághoz, melyet a pénz- és kultuszminiszterek a múlt évben együttesen adtak ki, 250 fitra teszi a káplántartást.

KÖZGAZDASÁG.

A közutak befásítása és a községi epreskertek. Korszerű mozgalmat indított meg Biharmegye nagytevékenységű alispánja a közutak befásítását célzó tervezetével.

Ezen szép terv keresztülvitele igen sok nehézségekbe fog ütközni; mert 1-ór megvan ugyan a községi epreskert területek minden községben, de alig két százalékában találunk gyümölcs vagy eperfát.

2-szor. Népünk nagyobb részének nincs érzéke a fák védelmezéséhez s így a kiültetendő utsalí fák már az első évben megsemmisülhetnek, mert azokat ugyan nem a nyulak rágják le, de vagy ostornyélnek vágják ki az utasok, vagy a legeltető pásztor gyermekek hántják le héjukat csupa játszásból.

3-szor. Az utak szélein levő fákra nem szokott nagy felügyelet lenni, ha némely helyen megmaradna is a gyümölcsfa, azt ellopják.

4-szer. A kitördelt vagy ellopott fákért való büntetés, ha lesz is, azt oly lanyhán eszközli a községi előljáróság, hogy nem lesz képes a kárttevőket elriasztani.

Ha a vármegye kezébe veszi az utak szélei befásítását, mindenesetre gondoskodni fog azok felügyeletéről és a kárttevők megbüntetéséről, de mindenesetre kívánatos volna, ha ezen nagy horderejű és különösen a népnek hasznára leendő alkotásoknál oly gyökeres intézkedésre, mely hivatva lenne a fák iránti szeretetet a népbe oltani és a fák hasznosságáról meggyőzni, ugy szintén már jó előre gondoskodni arról, hogy minden eshetőségben a kipusztult fák helyett legyen minden község epreskertjében annyi facemete készletben, hogy a hiányzókat minden fennakadás nélkül pótolni lehessen.

Itt legelső teendőnek mutatkozik az ugynevezett községi epreskerteknek a vidékenként divó gyümölcs és eperfa csemeték nevelésére minden községet szigoruan kényszeríteni és hogy a népben a hasznos fák iránti szeretet felbresztessék és fokoztassák; elkerülhetetlenül szükséges lenne, hogy az epreskertbeni fa csemetéket az iskolás gyermekek ápolják és azok kezelésére és nemesítésére bevezetessenek, hogy már gyermekkorukban felismerhessék a faápolás és nemesítés minden módozatát s így azok hasznosságát; és ha majd saját ápolta s nemesítette fák gyümölcseit is megízlelhetik, attól kezdve fog terjedni a gyümölcsfák iránti szeretete és ápolása, de addig az ügyesebb gyermekek közt, nem fog ártani, ha évenként némi csekély jutalom kiosztása történik.

Ezen szempontból kiindulva elmondom, miként gondolnám én a közutak befásítását eszközölni, hogy az minden irányban lehetőleg hasznossá tétessék.

1-ór. A községi epreskertek körülárkolan-dók, az árokpartok eperfa maggal sürűn bevetendők.

Az epreskert terület felásandó s annak egy részében eperfa mag vetendő — egy részében fiatal vad alanyok ültetendők, hol azt kapni lehet — és a többi részében a községben meghonosítható különféle gyümölcsfa magvak vetendők, melyek annak idején nemes galyakkal beoltandók lennének.

Ezen epreskerti területet a falusi iskolás leány- és fiatanulók gyomlálják, kapálják és nemesítik, hogy mindkét nembeli gyermekek megtanulhassák azok ápolási és nemesítési módozatait és felismerjék azok különböző faj-tait, — ugy minden fanemnél világosíttatná-nak fel arról, hogy majdan azok gyümölcseit mi célra lehet használni és melyik, minő értéket képvisel.

2-szor. Ha a nemesített gyümölcsfák már kiültetendők, azok minden fajából ingyen kell adni első sorban azon gyermekek szüleinek, kik az epreskertben működtek a fa ápolása körül és ezen szülőknek meg kell magyarázni, hogy kertjükben s udvarukon és házuk előtt minő fanemet ültessenek s mi célból tegyék azt, hogy hasznuk legyen belőlük.

3-szor. Azon célt sem szabad szem elől tévesztetni, hogy a falusi nép gyermekeit már kis korukban oly irányban kell vezetni, mely amidőn a gyermekek mozgását elősegíti, minden lépésüket hasznosíthatják, így ezen ujabbban felvetett eszmének lehet hasznosítható életet adni, mely a selyembogár tenyésztés terjedéséből a népre származhatik.

En a gyümölcsfák helyett minden közutat eperfával ültetnék be.

Az eperfa gyümölcse nem oly értékes, hogy azért a fák galyait tördelnék le az utasok és

az eper érését a legtudatlanabbak is könnyen felismerhetik s éppen oly élvezetes csemegétől szolgál az éhes utasnak, mint bármely gyümölcs, azonban igen nagy mérvben elősegítene meggyenkben a selyembogár tenyésztést, mert ha azok ételmezésére e faluk közül nem volna elegendő eperfafelevél, az utszéleken levő eperfák levelei azt bőven pótolnák, sőt idővel azon helyzetbe jöhetnének a községek, hogy szórva-nyosan a közlegelő területeket is beülthetnék eperfákkal, mely amidőn a selyembogár tenyésztést is elősegítene, a legelő nyájának is enyhülne a nagy melegek ellen, sőt beárnyékolásával a mezők gyors leűlését is megakadályoznák.

Ily módon lenne irány adva a népnek, hogy hol és minő fanemek szaporítása válik hasznukra s ily módon volna lehető a fák iránti előszeretetet a népben fölébreszteni.

A mi továbbá a közutak körüli fák felügyeletét illeti, eléggé megfelelhetnek ennek a most már rendszeresített mezőőrök, megyei és állami utkaparók.

Ezen czél elérhetéséhez mindenek előtt a községi eper-kertek beültetése és gondozása volna szükséges.

Sz. J.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 27.

Az irányzat szilárd.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	373.—
Magyar hitel	—	—	—	—	—	385.50
Allamvasut	—	—	—	—	—	347.75
Rimamurányi	—	—	—	—	—	345.53
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	244.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	341.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	—	104.25

Budapest közuti	—	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	—	101.50
Délivasut	—	—	—	—	—	65.08

Határidők.

Budapest, szeptember 27.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, és 40,000, mm. forgalom mellett az árak — krral magasabban jegyeztettek.

Buza októberre	—	—	—	—	—	8.29
Buza áprilisra	—	—	—	—	—	8.74
Tengeri szept.	—	—	—	—	—	5.08
Uj tengeri	—	—	—	—	—	5.08
Rozs okt.	—	—	—	—	—	6.61
Zab okt.	—	—	—	—	—	4.91
Káposzta, repeze, aug.	—	—	—	—	—	11.80

Bécs, szeptember 27.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	—	—	—	—	—	369.60
Magyar hitel	—	—	—	—	—	374.75
Allamvasut	—	—	—	—	—	340.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. szeptember 27-én

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	—	117.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	—	95.10
Magyar vasuti kölesön aranyban 4,1/2%	—	—	—	—	—	125.25
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2,1/2%	—	—	—	—	—	109.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	—	93.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	—	99.40
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	—	96.—
Horváth-szlayón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	—	96.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	—	162.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	—	—	—	—	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	—	99.75
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	—	99.60
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	—	117.75
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	—	100.25
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	—	137.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	—	—	905.—
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	—	374.25
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	—	—	371.80
Párisi vista	—	—	—	—	—	342.50
20 frankos arany (Napoleond'or)	—	—	—	—	—	95.—
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	—	58.97 1/2
London vista	—	—	—	—	—	119.—
20 márkás arany	—	—	—	—	—	11.78

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Elite táncztanfolyam!

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget, hogy körutamról visszaérkeztem és a táncztanítást

f. évi okt. hó 1-én

a »Zöldfa«-szálloda nagytermében vasárnap megkezdem.

Iskolám főrendszere gondot fordítani a test egyenes tartására, ügyes állás, járás és kerekded mozgás elsajátítására, a mint azt évek óta ugy az Orsolya-zárda, valamint az ev. ref. új leány internátus növendékei, ugyszintén kisebb körökben is táncvizsga alkalmával nagy sikerrel bebizonyítottam.

Ez idén is, mint a mult években több újdonságot szereztem körutamban, nevezetesen: »La carina« orosz ballettáncz, Trotzkopf, Trio-walzer, Boston-walzer, stb.

Tandij 2 hónapi idényre 12 frt. Ismétlőknek 8 frt. Gyakorló kolonokban felnőttek részére szintén 8 frt.

Tanítási idő gyermekeknek d. u. 5—7-ig. Felnőtteknek este 8—10-ig. Nagy kolon este 8—12-ig.

Felvétel végett, szives meghívásra személyesen is teszem tiszteletem.

Jelentkezni lehet a »Zöldfa«-szálloda portásánál, továbbá lakásomon, Nagy Körös-utca, 719. sz. Beczkay Arthur ur házában.

Tisztelettel

Sára Miklós,

az Orsolya zárda és az ev. ref. új leány-internatus állandó táncztanítója.

2-3

Ez évben a tánczidényt m. t. tanítványaim kényelme és a jó időre való tekintetből korábban kezdem.

Alkalmi vétel! Olcsó eladás!

A t. cz. közönség tudomására hozom, hogy a helybeli piacon **Bémer-tér** (Lévay-palota) volt Haraszti-féle áruraktárt megvettem és azt saját czégem alatt eladásra hozom.

Raktáron vannak: gyönyörű **ruhaszövetek** és **selymek**, **diszkellékek** és **bársonyok**, **szőnyeg** és **függönyök**, **női** és **férfi fehérneműek**, **zsebkendők** és **harisnyák**, továbbá **férfi nyakkendők**, **esőernyők**, **kitünő keztyük**.

A felsorolt áruczikkék **szigoruan szolid, olcsó szabott árak** mellett **kaphatók**. — Számos látogatásért esedezik

kiváló tisztelettel

Flegman Ármin.

Zöldfa-utczai üzletemben

női- és leány felöltők

rengeteg választékban kaphatók.